

Laurence Sterne

Visat núm. 3
(abril 2007)

per Joaquim Mallafrè

Laurence Sterne (1713-1768) va néixer a Clonmel, Irlanda. L'ambient militar dels seus pares el va posar en contacte amb les històries de les guerres europees de l'època i amb el vocabulari que enriquirien la seva obra. El pare, de caràcter aventurer, va morir el 1731 a Jamaica, i Sterne va necessitar l'ajuda d'alguns familiars per estudiar a Cambridge. Per influència d'un oncle va seguir la carrera eclesiàstica —més per motius econòmics que vocacionals. Va ser ordenat el 1738 i destinat a un poble prop de York. A la universitat se li havia manifestat la malaltia pulmonar crònica, davant la qual reaccionaria amb una actitud d'irònica familiaritat amb la mort. Es va casar amb Elizabeth Lumley el 1746, amb qui va tenir dues filles, però les ocupacions i els enamoraments de Sterne el van apartar sovint de la família.

Arran de l'èxit d'una sàtira eclesiàstica a la manera de Swift, *A Political Romance* (rebatejada més tard *The History of a Good, Warm Watch-coat*), va emprendre la redacció de la seva obra cabdal, *Vida i opinions de Tristram Shandy, home de llinatge* (*The Life and Opinions of Tristram Shandy, Gentleman*), on fixem-nos que les opinions, tant o més que la vida de Tristram —que per cert no neix fins al tercer llibre—, són el tema de l'obra. Com ho són les peripècies i amors d'altres personatges: els pares, l'oncle Toby, el seu assistent, la vídua Wadman, Yorick, amanits amb les idees, sovint paròdiques, de Locke i la plasticitat dels dibuixos de Hogarth. I no solament els personatges, sinó els experiments, els dibuixos, els jocs interactius, l'humor peculiar, fan d'aquesta obra inacabada una de les més originals i significatives novel·les —si se'n pot dir així— de tots els temps. El 1759 va escriure'n els dos primers volums, i la seva publicació va tenir un èxit extraordinari. Londres li va obrir les portes: va ser rebut a Windsor, es va fer amic de Garrick, Reynolds en va fer el retrat, i va obtenir un benefici eclesiàstic a Coxwold. Des de 1761 va viatjar a països més càlids per refer-se de la malaltia. Va passar per París, on Tristram Shandy havia d'inspirar *Jacques le Fataliste* de Diderot. Després va estar a Tolosa, va tornar a Anglaterra i el 1765 va fer un viatge per França i Itàlia, d'on sorgiria *Un viatge sentimental* (*A Sentimental Journey Through France and Italy*), una petita obra mestra, connectada amb l'anterior, però que presagia l'apropament als temes i al paisatge amb el «sentimentalisme» propi del Romanticisme, sense perdre la mirada irònica de l'autor. L'obra va aparèixer l'any 1768, poc abans de la mort de Sterne a Londres, on havia anat a gestionar-ne la publicació.

Laurence Sterne

Laurence Sterne

Fragments

[Tristram Shandy](#)
Joaquim Mallafrè

Bibliografia

[Llibres de Laurence Sterne](#)
[Traduccions a altres llengües de Laurence Sterne](#)
[Traduccions al català de Laurence Sterne](#)

A part d'aquestes obres, va escriure els *Sermons of Mr. Yorick* (1760-1769) i el *Journal to Eliza*, fruit del seu amor de darrera hora per Elizabeth Draper, que no va sortir publicat fins al 1904.

Recepció a Catalunya

L'any 1912 va aparèixer la primera versió catalana de Sterne a la «Biblioteca Popular de l'Avenç», obra de Manuel Vallvé. Basada en aquesta traducció, en va aparèixer una altra vint-i-dos anys després, de Josep J. Margaret, als «Quaderns Literaris» de la Llibreria Catalònia, dirigits per Josep Janés. Hi ha poques diferències amb l'anterior, a part de regularitzar-ne la llengua d'acord amb l'evolució normativa.

Sabem per Maria Campillo que Cèsar August Jordana va començar la traducció de *Tristram Shandy*, encoratjat per la Institució de les Lletres Catalanes, i que la tenia força avançada a final de 1938, però l'ocupació franquista i l'exili van tallar aquesta iniciativa, de la qual no n'hem sabut res més. Així van quedar interrompudes durant uns anys la circulació i les possibles influències de Sterne en les nostres lletres.

Però alguns escriptors catalans el coneixien bé. Mercè Rodoreda n'era una admiradora, i inicia *Mirall trencat* amb una citació del *Journal to Eliza*, no precisament la seva obra més coneguda. Josep Pla, que té més d'una coincidència d'actitud amb Sterne, en parla sovint, almenys en cinc volums de la seva *Obra completa*, sobretot del *Viatge sentimental*. En l'loa la traducció italiana de Foscolo, que sembla que és la que havia llegit, i en comenta diversos episodis. També el *Tristram Shandy* mereix la seva atenció i n'aprofita alguns passatges per il·lustrar conceptes propis.

Arran d'unes converses amb Xavier Bru de Sala i del coneixement previ que tenia de Sterne gràcies al professor José M. Valverde, Joaquim Mallafrè va traduir *Tristram Shandy*, que va sortir publicada el 1993 per Proa i va ser reimpressa el 2003. Posteriorment també va traduir *Un viatge sentimental*, publicada el 1996 dins la col·lecció dirigida per Lluís Maria Todó i Xavier Lloveras, fruit d'una feliç col·laboració traductora entre Edicions Destino i la UPF.

Alguns estudis, cursos i conferències han contribuït a difondre l'obra de Sterne a Catalunya, si bé el seu coneixement no té l'extensió que havia tingut el primer terç del segle XX.